

Verslag

Inventarisatie Torenvalken 2025

Gemeente Hellendoorn

Torenvalk

foto Johan Aitink

Opgesteld door:
Henk de Bree.
Vogelwerkgroep IVN Hellendoorn-Nijverdal

Betreft: inventarisatie Torenvalken.

Beste lezer,

Het jaar 2025 is door Sovon uitgeroepen tot het jaar van de torenvalk. Sovon Vogelonderzoek Nederland verzamelt sinds 1973 tel gegevens over de ontwikkeling van vogelsoorten in Nederland. Samen met duizenden gemotiveerde vrijwilligers brengt Sovon de ontwikkelingen in aantallen en verspreiding van vogels in kaart. In ons geval gebeurt dat, elk seizoen, door het aanleveren van ingevulde nestkaarten van torenvalken. Lange tijd was de torenvalk de talrijkste in Nederland broedende roofvogel. Tegenwoordig is nog maar een kwart over van de aantallen van halverwege de vorige eeuw. Vandaar dat het jaar 2025 is uitgeroepen tot het jaar van de torenvalk. In dit jaar wil Sovon meer te weten komen over waar bidt de torenvalk, waar broedt de torenvalk en wat eet de torenvalk.

In tegenstelling tot het bijzonder natte voorjaar van 2024 gaf de lente van 2025 veel zonneshijns, was heel erg droog en bijzonder zacht. Deze lente was één van de droogste ooit. Geen regenbuien, winterse buien of veel wind. Zouden deze weersomstandigheden ook van invloed zijn op het broedseizoen? Wat zeker van invloed is op de aantallen torenvalken en het broedsucces is het aantal aanwezige veldmuizen in het boerenland. Verder heeft het Nederlands Nationaal Wildziekte Centrum gemeld dat in de laatste herfst- en winterperiode er een verhoogde sterfte is opgetreden bij o.a. roofvogels als gevolg van vogelgriep.

In de gemeente Hellendoorn hangen inmiddels 48 nestkasten welke in onze registratie bekend zijn en beheerd worden. Er zijn het afgelopen seizoen geen nestkasten verwijderd en 4 nestkasten zijn geplaatst op nieuwe locaties waarvan er 3 op eigen initiatief van de grondeigenaar zijn geplaatst. We kunnen ervan uitgaan dat het merendeel van de torenvalken broeden in nestkasten. Al zal een enkeling ook broeden in een oud ekster- of kraaiennest of in nissen van oude gebouwen. Het aanbrengen van nestkasten is natuurlijk wel een kunstmatige ingreep maar de populatie kan zich wel in stand houden en misschien voorzichtig herstellen.

Vanaf woensdag 30 april zijn we voor de eerste keer op pad geweest. In een periode van 2 weken is de 1ste inventarisatie uitgevoerd in 3 rondes. Met de camera wordt in de nestkast gekeken of er al eieren gelegd zijn. Daarmee krijgen we een eerste indruk van de bezetting van de nestkasten, Hierna volgen er nog een 2^e, 3^e en 4^e inventarisatie ronde voor het controleren van het broedsel, het ringen van de jongen en het schoonmaken van de nestkasten voor het nieuwe broedseizoen. Na de 1ste inventarisatie was duidelijk geworden dat de nestkasten maar matig bezet waren. Minder dan de helft van de nestkasten was bezet. In 22 kasten lagen eieren.

Onderstaand wat informatie die opgedaan is tijdens de verschillende rondes:

- Op meerdere locaties is ons verteld dat de torenvalken er een poos zijn geweest maar niet tot broeden zijn gekomen en weer weggetrokken zijn.

- Op 2 locaties is door de erfbewoners onder de nestkast een leeg en opengepikt ei gevonden. Deze nestkasten waren leeg en de torenvalken niet meer aanwezig in de omgeving.

- Op een boerenerf waar in een kapschuur een kerkuilenkast is geplaatst hebben we in het voorportaal van deze nestkast 7 jonge torenvalken aangetroffen. Deze zijn geringd en allemaal uitgevlogen. Ondanks dat in de nabijheid een torenvalkkast aanwezig is heeft het valkenechtpaar toch, net als vorig jaar, een andere keuze gemaakt.
- t/m 11 juni waren er 6 nestkasten gepredeerd door kraaiachtigen of marters.
- Bij controle op 4 juli hebben we 5 koude en niet bebroede eieren verwijderd uit een nestkast. De oorzaak van het verlaten van het broedsel was voor ons en de oplettende naburige bewoner niet bekend.
- Tevens op 4 juli op een nieuwe locatie geweest, waar de eigenaar zelf een nestkast geplaatst heeft en waar de torenvalk toen nog op 3 eieren zat. De kast is erg hoog geplaatst en daarna niet weer gecontroleerd. Voor het nieuwe broedseizoen wordt de kast lager bevestigd.
- Op een locatie waar een grote alleenstaande eikenboom staat treffen we een eekhoorn nest aan op de grond. Misschien boven uit de boom gewaaid omdat bij controle blijkt dat het nest zeker niet uit de aanwezige torenvalkkast komt. Wel liggen er onder de torenvalkkast ook meerdere eierschalen. Oorzaak van het verstoorde broedsel is voor ons een raadsel.
- Op de locatie waar vorig jaar door de betrokken bewoner een antimarter kraag om de stam van een eikenboom is geplaatst zijn inmiddels op eigen initiatief ook 2 camera's geïnstalleerd. Eén camera registreert de voorkant van de nestkast en de andere de binnenkant van de kast. De opnames worden doorgestuurd naar Sovon om te analyseren hoe vaak, hoe veel en wat voor soort voedsel de jongen krijgen en op welk tijdstip van de dag. Op 25 juni zijn hier 4 jonge torenvalken geringd. In de periode na het ringen en voor het uitvliegen zijn er door een havik 3 van de 4 jongen gepredeerd. 1 jong is gelukkig nog uitgevlogen. Dit alles is waargenomen door de beelden van de 2 camera's.
- In het natte voorjaar van 2024 zijn de eerste jongen waargenomen op 6 mei. In het droge voorjaar van 2025 was dit het geval op 12 mei. Hieruit kun je

constateren dat het broedseizoen, ondanks de verschillende weersinvloeden, ongeveer op hetzelfde tijdstip begint.

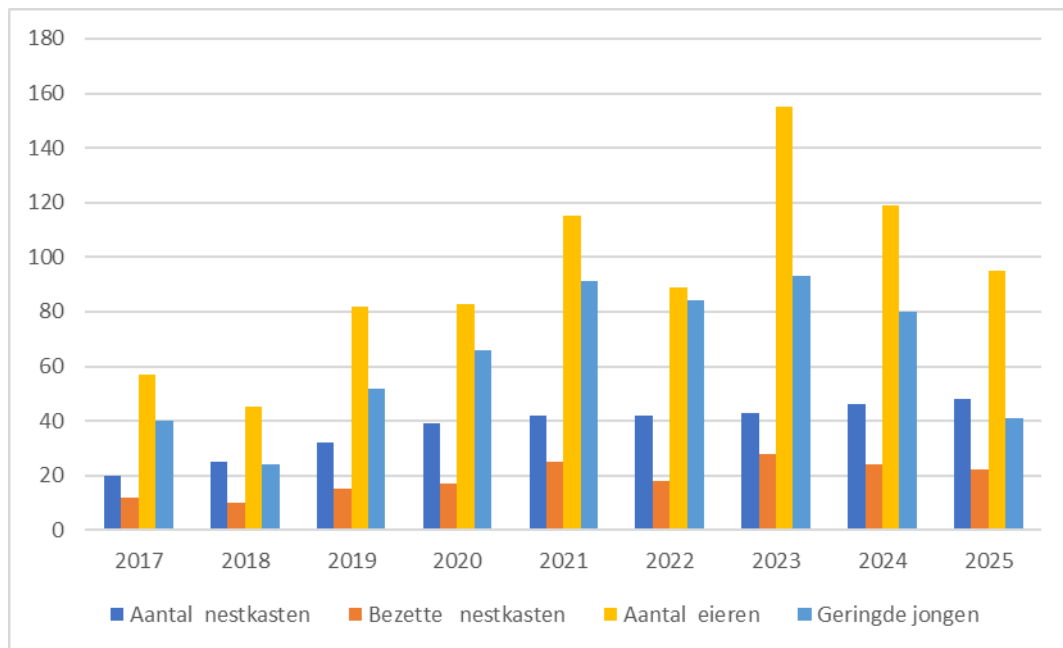
- Op 25 juni zijn voor dit seizoen de laatste 5 jonge torenvalken geringd. Hierna vinden er nog onderhoud rondes plaats voor het schoonmaken, verwijderen, verplaatsen of bijplaatsen van nestkasten.
- Er zijn geen terugmeldingen geweest van dode en geringde torenvalken die uitgevlogen zijn in de gemeente Hellendoorn.

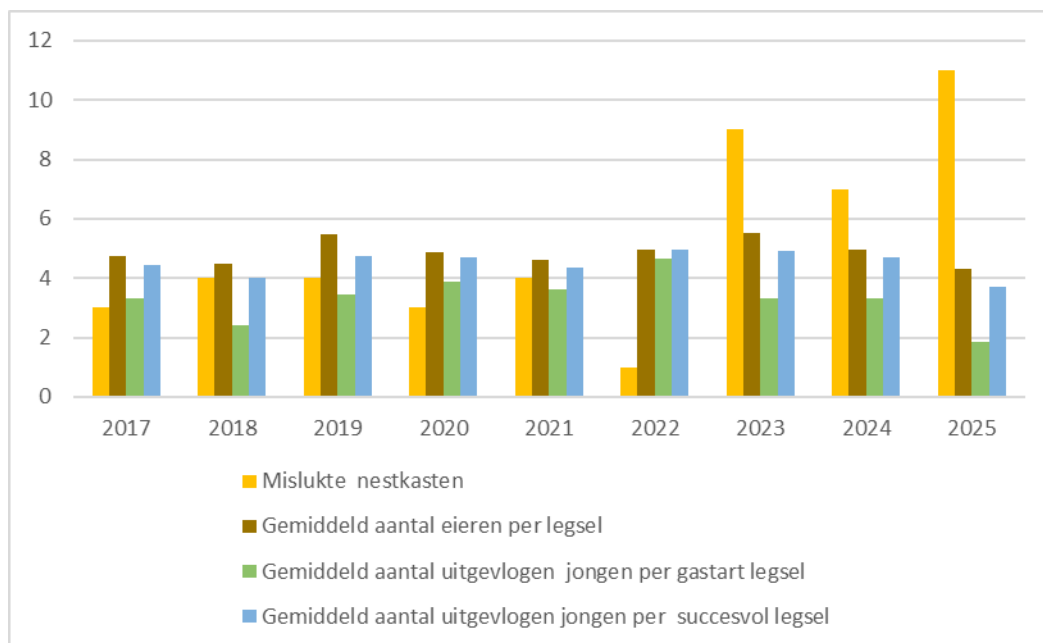
Binnen en buiten camera

In samenwerking met coördinator Albert Stevens zijn er dit seizoen totaal 48 nestkasten gecontroleerd. Er waren 22 nestkasten bezet. In 8 nestkasten heeft predatie plaats gevonden en in 3 nestkasten is het broedsel mislukt. Er werden in totaal 95 eieren gelegd, 47 jongen geteld en vervolgens 45 jonge valken geringd. Dit seizoen zijn er 24 eieren minder gelegd en 39 jongen minder geringd dan in 2024. In het jaar van de torenvalk zijn dit broedseizoen de resultaten helaas vrij matig.

Grafiek 1

Grafiek 2

In de tabel en de grafiek staan de begrippen start legsel en succesvol legsel. Met het start legsel wordt bedoeld het totaal aantal bezette nestkasten. Een succesvol legsel is het aantal bezette nestkasten verminderd met het aantal mislukte nestkasten.

Tot slot bedanken wij de grondeigenaren voor de toegang op de erven en terreinen.

Met vriendelijke groet,
Namens de IVN Vogelwerkgroep,
Henk de Bree